Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2025/2198

31.10.2025

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2025/2198,

annettu 30 päivänä lokakuuta 2025,

Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteyden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1679 mukaisesta toteuttamisesta Atlantin eurooppalaisella liikennekäytävällä

(tiedoksiannettu numerolla C(2025) 7130)

(Ainoastaan espanjan- ja portugalinkieliset tekstit ovat todistusvoimaisia)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, asetusten (EU) 2021/1153 ja (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 1315/2013 kumoamisesta 13 päivänä kesäkuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1679 ([1]) ja erityisesti sen 55 artiklan 1 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Liikenteen vähähiilistäminen erityisesti luomalla edellytykset pitkän matkan matkustajaliikenteen kunnianhimoiselle siirtymiselle energiatehokkaisiin liikennemuotoihin on unionin keskeinen politiikkatavoite. Kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategiassaan ([2]) komissio asettaa tavoitteeksi kaksinkertaistaa suurnopeusrautatieliikenteen vuoteen 2030 mennessä.

(2) Lissabonin ja Madridin välisen ydinverkkoon kuuluvan suurnopeusrautatieyhteyden on asetuksen (EU) 2024/1679 6 artiklan 1 kohdan ja liitteen I mukaisesti valmistuttava vuoden 2030 loppuun mennessä.

(3) Kun Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteys on valmistunut, rautatieyrityksillä pitäisi olla mahdollisuus tarjota näiden kahden pääkaupungin välillä suoria liikennepalveluja, joiden matka-aika on noin kolme tuntia. Koska tavoitteena on integroida Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteys kokonaan Espanjan ja Ranskan laajempaan suurnopeusverkkoon, eurooppalaisen 1 435 mm:n nimellisen standardiraideleveyden käyttöönotto on keskeinen edistysaskel. Näin vahvistetaan pitkän matkan matkustajaliikenteen kilpailukykyä. Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteys luo yhteyden Portugalista Espanjaan ja edelleen Ranskaan, minkä vuoksi sillä on selkeä rajatylittävä ja unionin laajuinen ulottuvuus.

(4) Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteyshanke on osa Atlantin eurooppalaista liikennekäytävää. Atlantin käytävän viidennessä työsuunnitelmassa (heinäkuu 2022) korostetaan, että on tärkeää nopeuttaa tämän rajatylittävän suurnopeusrautatieyhteyden valmistumista, jotta voidaan tarjota varteenotettava vaihtoehto niille noin 40 lennolle, joita Lissabonin ja Madridin välillä kulkee päivittäin molempiin suuntiin.

(5) Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteys on vaativa rajatylittävä hanke, jossa ovat mukana Portugali ja Espanja ja joka edellyttää uusien infrastruktuuriosuuksien rakentamista. Kaikki tähän yhteyteen kuuluvat infrastruktruurin osat ovat olennaisia, jotta voidaan varmistaa suorille suurnopeusliikennepalveluille kohtuullinen, noin kolmen tunnin matka-aika. Näihin osiin kuuluvat kolmas Tajo-joen ylittävä silta Lissabonissa sekä Lissabonin ja Évoran, Évoran ja Caian, Caian ja Badajozin, Badajozin ja Talayuelan sekä Talayuelan ja Madridin väliset suurnopeusrataosuudet.

(6) Espanjan ja Portugalin välinen sujuva koordinointi on näin ollen olennaisen tärkeää. Hankkeen koordinoidun ja oikea-aikaisen toteuttamisen tukemiseksi on tarpeen antaa säännöksiä, joissa vahvistetaan tarvittavien toimien kuvaus ja toteutuksen aikataulu.

(7) On myös tärkeää määritellä selkeästi Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteyden valmistumista varten tarvittavat toimet ja toteutusaikataulu, jotta voidaan suunnitella ja optimoida unionin, kansallisen ja alueellisen rahoituksen sekä yksityisen rahoituksen saatavuus. Unionin rahoituksella voi olla olennainen vipuvaikutus toimien toteuttamiseen liittyvään kansalliseen ja alueelliseen päätöksentekoon.

([1]) EUVL L, 2024/1679, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1679/oj.
([2]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategia – Euroopan liikenne tulevaisuuden raiteelle, COM(2020) 789 final.

(8) Portugali ja Espanja ovat jo toteuttaneet merkittäviä toimia, kuten tutkimuksia ja infrastruktuuritöitä, ja näin edistäneet Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteyden toteutumista. Unioni on eri ohjelmien puitteissa (koheesiorahasto, Euroopan aluekehitysrahasto, Verkkojen Eurooppa -väline, elpymis- ja palautumistukiväline) osarahoittanut useimpia niistä. Toimia on toteutettu ja toteutetaan parhaillaan useiden Verkkojen Eurooppa -välineen avustussopimusten perusteella (2014-ES-TM-0518-W, 2014-PT-TM-0627-M, 2015-ES-TM-0181-S, 2015-ES-TM-0173-S, 2016-PT-TMC-0059-M, 2016-ES-TM-0271-S, 2019-ES-TM-0252-S, 2020-PT-TMC-0047-S, 101079551–21-PT-TG).

(9) Asetuksen (EU) 2024/1679 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on 31 päivään joulukuuta 2030 mennessä toteutettava aiheellisia toimenpiteitä ydinverkon kehittämiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun asetuksen 8 artiklan 5 kohdan soveltamista. Lisäksi 8 artiklan 5 kohdassa säädetään, että yhteistä etua koskevien hankkeiden täytäntöönpano riippuu niiden kehitysvaiheesta, siitä, miten niissä noudatetaan unionin ja kansallisen tason oikeudellisia menettelyjä, sekä taloudellisten resurssien saatavuudesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltion tai unionin taloudellista sitoutumista.

(10) Espanja ja Portugali ovat pyrkineet kaikin keinoin noudattamaan ydinverkkoa koskevaa vuoden 2030 määräaikaa, mistä ovat osoituksena Évoran ja Méridan sekä Méridan ja Plasencian välisillä osuuksilla saavutettu merkittävä edistyminen. Espanja on myös sitoutunut tekemään kaikkensa, jotta Talayuelan ja Madridin välinen uusi suurnopeusrataosuus valmistuisi vuoteen 2030 mennessä. Portugalissa esiintyvien teknisten ja taloudellisten rajoitteiden vuoksi Lissabonin ja Madridin välistä suurnopeusrautatieyhteyttä ei kuitenkaan saada valmiiksi ennen vuoden 2030 loppua. Se olisi saatettava kokonaisuudessaan valmiiksi ennen vuoden 2034 loppua.

(11) Kun otetaan huomioon Évoran ja Elvasin välisen suurnopeusrataosuuden suunniteltu käyttöönotto vuoden 2026 puoliväliin mennessä sekä tavoite saada koko suurnopeusyhteys valmiiksi vuoden 2034 loppuun mennessä, on tarpeen varmistaa sellainen välivaihe, jossa matka-aika suoralla suurnopeusjunayhteydellä Lissabonista Madridiin on kohtuullinen viitisen tuntia vuoteen 2030 mennessä.

(12) Koska kolmen tunnin matka-ajan saavuttamiseksi vuoteen 2034 mennessä tarvittavien osuuksien rakentamista varten toteutettujen tutkimusten tulokset ovat saatavilla vasta vuoden 2027 loppuun mennessä, kyseisten osuuksien rakentamisaikataulusta ja siihen liittyvistä välitavoitteista, mukaan lukien Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) käyttöönotto ja sille kutakin osuutta varten tarvittavat hyväksynnät, on määrä sopia myöhemmin.

(13) Koska hanke on luonteeltaan rajatylittävä, tarvitaan erityiset hallintorakenteet. Eurooppalainen taloudellinen etuyhtymä ”Alta Velocidad(e) España Portugal” (AVEP EEIG) perustettiin 26 päivänä tammikuuta 2001. Etuyhtymän tarkoituksena on muun muassa hoitaa kaikkia Espanjan ja Portugalin välisiin rautatieyhteyksiin liittyviä tehtäviä, jotka Espanjan tai Portugalin hallitus tai niiden rataverkon haltijayritykset Administrador de Infraestructuras Ferroviarias (ADIF) ja Infraestruturas de Portugal, SA (IP) sille antavat.

(14) Asianomaisten jäsenvaltioiden on toteutuksen edistymisen seuraamista varten säännöllisesti toimitettava komissiolle asiaa koskevia kertomuksia omilla alueillaan sijaitsevista osuuksista, mukaan lukien niiden kansallisissa talousarvio-suunnitelmissa tehdyistä rahoitussitoumuksista, ja ilmoitettava komissiolle kaikista havaituista merkittävistä viivästymisistä.

(15) Évoran ja Méridan välisestä rajatylittävästä rautatieyhteydestä Atlantin eurooppalaisen liikennekäytävän varrella 24 päivänä huhtikuuta 2018 annettu komission täytäntöönpanopäätös C(2018) 2356 koskee tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluvaa rataosuutta. Sen vuoksi se on tarpeen kumota. Toimet, joita ei ollut vielä saatettu päätökseen edellä mainittua aiempaa päätöstä sovellettaessa, sisällytetään tähän päätökseen.

(16) Tässä päätöksessä säädetty täytäntöönpanoaikataulu ei vaikuta kansainväliseen ja unionin oikeuteen sisältyvien vaatimusten täyttämiseen, mukaan lukien ympäristön ja ihmisten terveyden suojelemista koskevat säännökset. Tämän aikataulun on tarkoitus antaa kaikille osapuolille mahdollisuus rahoituksen saatavuuden suunnitteluun ja optimointiin vaikuttamatta kuitenkaan ennakolta jäsenvaltion tai unionin taloudelliseen sitoutumiseen. Aikataulu ei saisi missään olosuhteissa vaarantaa unionin tiukkojen ympäristönsuojelua ja yleisön osallistumista koskevien vaatimusten noudattamista.

(17) Portugali ja Espanja ovat hyväksyneet tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet.

(18) Tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet ovat asetuksen (EU) 2024/1679 61 artiklassa tarkoitetun komitean lausunnon mukaiset,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Kohde

Tässä päätöksessä vahvistetaan painopisteet ja toimet sekä niiden aikataulu Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteys-hankkeen toteuttamiseksi sekä siihen liittyvät hallintoa koskevat säännökset.

2 artikla

Toimet ja aikataulu

1. Portugalin ja Espanjan on varmistettava seuraavien toimien toteuttaminen, jotta viimeistään vuoden 2030 loppuun mennessä mahdollistetaan Lissabonin ja Madridin väliset suorat suurnopeusjunaliikennepalvelut, joiden matka-aika on noin viisi tuntia niin, että siitä kolme tuntia kuluu Madridista rajalle ja kaksi tuntia rajalta Lissaboniin:

a) Poceirão ja Bombelin välisen rataosuuden toisen raiteen rakennustyöt on aloitettava vuoden 2026 ensimmäisellä puoliskolla, ja tämä osuus on otettava käyttöön vuoden 2029 loppuun mennessä;

b) Évoran ja Caian välisen uuden suurnopeusradan rakennustyöt on saatava päätökseen vuoden 2025 loppuun mennessä, ja tämä osuus on otettava käyttöön vuoden 2026 puoliväliin mennessä;

c) Plasencia–Talayuela-suurnopeusrataosuus on otettava käyttöön vuoden 2028 loppuun mennessä;

d) Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmä (ERTMS) on otettava käyttöön Évoran ja Elvasin välillä vuoden 2027 loppuun mennessä;

e) ERTMS on otettava käyttöön Badajozin ja Plasencian välillä vuoden 2026 puoliväliin mennessä ja Plasencian ja Talayuelan välillä vuoden 2028 loppuun mennessä;

f) ERTMS on otettava yhteistoiminnallisesti käyttöön Elvasin ja Badajozin välisessä olemassa olevassa rataverkossa vuoden 2028 loppuun mennessä;

g) Talayuela–Madrid-suurnopeusrataosuuden vaiheittaisella rakentamisella ja käyttöönotolla – johon yhdistyy välttämättömänä mahdollistavana toimenpiteenä toteutettava Talayuelan ja Humanesin välisen rataosuuden asteittainen sähköistäminen – on varmistettava, että matka-aika Madridista rajalle ilman välipysähdyksiä saataisiin alle kolmeen tuntiin vuoden 2030 loppuun mennessä.

2. Portugalin ja Espanjan on varmistettava seuraavien toimien oikea-aikainen täytäntöönpano, jotta viimeistään vuoden 2034 loppuun mennessä mahdollistetaan Lissabonin ja Madridin väliset suorat suurnopeusjunaliikennepalvelut, joiden matka-aika on noin kolme tuntia niin, että siitä noin kaksi tuntia kuluu Madridista rajalle ja yksi tunti rajalta Lissaboniin:

a) Lissabonin ja Évoran välistä uutta suurnopeusrataosuutta koskevat tutkimukset on saatettava valmiiksi vuoden 2027 loppuun mennessä, vuoden 2024 loppupuoliskolla käynnistetty uusi Tajo-joen ylityspaikka Lissabonissa mukaan luettuna.

b) Seuraavien osuuksien rakennustyöt sekä ERTMS:n käyttöönotto ja hyväksynnät kutakin osuutta varten on aloitettava a alakohdassa tarkoitettujen tutkimusten tulosten perusteella päivänä, jolla varmistetaan niiden valmistuminen ja käyttöönotto vuoteen 2034 mennessä:

   i) Lissabonin ja Évoran välinen uusi suurnopeusrataosuus, mukaan lukien kolmas Tajo-joen ylittävä silta Lissabonissa;

   ii) Évoran ja Caian välinen kaksiraiteinen suurnopeusrataosuus sen mukaan, onko sitä koskevat perusteet vahvistettu.

c) Alta Velocidad(e) España Portugal teettää Caian ja Badajozin välistä suurnopeusosuutta koskevat tutkimukset. Ne on käynnistettävä vuoden 2025 jälkipuoliskolla ja saatettava valmiiksi vuoden 2027 loppuun mennessä.

d) Espanjan ja Portugalin on c alakohdassa tarkoitettujen tutkimusten tulosten perusteella tehtävä vuoden 2027 loppuun mennessä päätös

i) mahdollisuudesta rakentaa Caian ja Badajozin välinen suurnopeusosuus ja tarvittaessa sen rakennusaikataulusta siten, että se otettaisiin käyttöön vuoden 2034 loppuun mennessä;

ii) ja mahdollisuudesta rakentaa kansainvälinen rautatieasema.

3. Koska yleisenä tavoitteena on integroida Lissabon–Madrid-suurnopeusrautatieyhteys laajempiin Espanjan ja Ranskan suurnopeusverkkoihin, joissa käytetään eurooppalaista 1 435 mm:n nimellistä standardiraideleveyttä, Portugalin ja Espanjan on toteutettava seuraavat toimet:

a) laadittava koordinoitu suunnitelma eurooppalaisen 1 435 mm:n nimellisen standardiraideleveyden ottamiseksi asetuksen (EU) 2024/1679 17 artiklan mukaisesti käyttöön Lissabonin ja Madridin välisellä suurnopeusradalla vuoden 2027 loppuun mennessä;

b) koordinoitava ja saatettava päätökseen raideleveyden muuntaminen Lissabonin ja Madridin välillä a alakohdassa tarkoitetun suunnitelman mukaisesti ja asetusta (EU) 2024/1679 noudattaen.

4. Kaikki 1, 2 ja 3 kohdassa esitetyt toimet on otettava huomioon Espanjan ja Portugalin kansallisissa investointisuunnitelmissa.

3 artikla

Hallinto

1. Portugalin ja Espanjan edustajien on vähintään kerran vuodessa keskusteltava 2 artiklassa tarkoitettujen toimien päätökseen saattamisesta asetuksen (EU) 2024/1679 53 artiklan 4 kohdan mukaisesti perustetussa erityisessä työryhmässä Atlantin eurooppalaisen liikennekäytävän eurooppalaisen koordinaattorin kutsusta.

2. Portugalin ja Espanjan on 1 kohdassa tarkoitetun työryhmän välityksellä jaettava suunnitelmansa 2 artiklassa tarkoitettujen eri rataosuuksien rakennusvaiheista ja käyttöönotosta, mukaan lukien ERTMS:n käyttöönotto, ja analysoitava yhdessä niiden vaikutusta rautatieliikennepalvelujen toimintaan kyseisessä rataverkossa.

3. Atlantin eurooppalaisen liikennekäytävän eurooppalainen koordinaattori voi kutsua koolle kokouksia kummankin osapuolen hallituksen korkeimpien edustajien kanssa, jos ilmenee riskejä, jotka saattaisivat haitata jonkin 2 artiklan 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun toimen saattamista päätökseen ajallaan.

4 artikla

Raportointi

Portugalin ja Espanjan on vähintään kerran vuodessa ja ennen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kokouksia esitettävä komissiolle ja Atlantin eurooppalaisen liikennekäytävän eurooppalaiselle koordinaattorille kertomus omista toimistaan.

Näissä kertomuksissa on esitettävä edistyminen 2 artiklassa tarkoitettujen toimien toteuttamisessa, mukaan lukien kansallisissa talousarviosuunnitelmissa tehdyt rahoitussitoumukset, sekä ilmoitettava mahdollisista merkittävistä viivästymisistä, niiden syistä ja siitä, mitä korjaavia toimenpiteitä on toteutettu. Tätä varten jäsenvaltiot voivat tarvittaessa hyödyntää Verkkojen Eurooppa -välineen avustussopimusten yhteydessä annettavien säännöllisten tilanneraporttien sisältöä.

5 artikla

Kumoaminen

Kumotaan täytäntöönpanopäätös C(2018) 2356.

6 artikla

Osoitus

Tämä päätös on osoitettu Portugalin tasavallalle ja Espanjan kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 30 päivänä lokakuuta 2025.

Komission puolesta
Apostolos TZITZIKOSTAS
Komission jäsen